

Mona Ødegården
Janne H. Wold
Ivar Skjåk Nordrum

Medisinsk museums vurdering av gjenstander med historisk og museal verdi fra St. Olavs hospital psykisk helsevern avd. Brøset

Trondheim 01.12. 2020

Medisinsk museum
St. Olavs hospital/
Fakultet for medisin
og helsevitenskap

Medisinsk museum

 ST. OLAVS HOSPITAL
UNIVERSITETSSYKEHUSET I TRONDHEIM

 NTNU

Fakultet for medisin
og helsevitenskap

RAPPORT:

Medisinsk museums vurdering av gjenstander med historisk og museal verdi fra St. Olavs hospital psykisk helsevern avd. Brøset

FORFATTER(E)

Mona Ødegården, samlingsforvalter Medisinsk museum

Janne H. Wold, Medisinsk museum

Ivar Skjåk Nordrum, leder for Museumsutvalget Medisinsk museum

OPPDRAGSGIVER(E)

St. Olav eiendom

OPPDRAGSGIVER REF.

Brit Eli Pukstad

DATO

01.12.2020

Medisinsk museum

Fakultet for medisin
og helsevitenskap

Foto på forsiden:

Dekorert dør på Brøset. Foto: Mona Ødegården/NTNU

Innholdsfortegnelse

Medisinsk museums arbeid på Brøset	2
<i>Medisinsk museum</i>	2
<i>Beskrivelse av oppdraget</i>	2
<i>Tidslinje/Fortløpende arbeid</i>	2
Kort historikk om Brøset	4
<i>Fra pleiestiftelse for spedalske til psykiatrisk sikkerhetsavdeling</i>	4
<i>Fredningsvedtak</i>	4
<i>Dokumentasjon av bygninger</i>	4
Gjenstander på Brøset	6
<i>Fra Rotvoll</i>	6
<i>Fra Brøset</i>	6
Vurdering for aksesjon/avhending/kast/destruksjon	7
<i>Sortering i tre kategorier</i>	7
<i>Problemstillinger kategori 2.</i>	7
<i>Avhending og råd som gjelder kategori 2.</i>	8
<i>Konklusjoner</i>	10
Avslutning	12
<i>Gjenstander</i>	12
<i>Dokumentasjon</i>	12
Vedlegg:	13

Medisinsk museums arbeid på Brøset

Medisinsk museum

Medisinsk museum eies av St. Olavs hospital og Fakultet for medisin og helsevitenskap ved NTNU. Museet ble offisielt åpnet 30. januar 2014. Museet produserer egne utstillinger som vises i vårt utstillingsareal i Kunnskapssenteret. Gjenstandsmagasinet befinner seg også på Øya. I tillegg har museet [hjemmeside](#) med informasjon om utstillinger, gjenstander m.m.

Museets samling består av gjenstander fra medisinsk behandling, diagnostikk og forskning fra sykehuset og fakultetet. Gjenstandene er systematisk gjennomgått og registrert i Universitetshistorisk samling (UHS). UHS er en felles database for NTNU som driftes av NTNU Vitenskapsmuseet. Innholdet i databasen er tilgjengelig for publikum fra nettsiden til [UHS](#).

Den fysiske gjenstandssamlingen er tilgjengelig for forskere og andre som ønsker å bruke deler av samlingen i forsknings/formidlingsarbeid. Her settes det krav til behandling og type bruk.

Samlingsarbeidet er et pågående arbeid hvor vi jevnlig kontaktes for vurdering av gjenstander fra ulike avdelinger på sykehuset eller fra fakultetet. Vi opplever også noen henvendelser fra private.

Beskrivelse av oppdraget

Medisinsk museum ble kontaktet av St. Olav Eiendom i august 2018 med forespørsel om å foreta en vurdering av gjenstander av historisk verdi på Brøset. St. Olavs hospital solgte seg ut som eier av Brøset i 2018 og er leietaker ut 2023.

Tidslinje/Fortløpende arbeid

- Medisinsk museum ved leder for Museumsutvalget Ivar Skjåk Nordrum, Mona Ødegården og Janne Hjelde Wold hadde oppstartsmøte med Brit Eli Pukstad, St. Olav Eiendom, 27.08.2018. I møtet avtalte vi befaring på Brøset for å vurdere omfang av arbeidet.
- Befaring 28.09.2018, på Brøset med deltakere fra Brøset, St. Olav Eiendom og Medisinsk museum. Ansvarsoppgaver ble fordelt (vedlegg 1).
- Statusmøte 30.01.2019 med Øyvind Thomassen historiker NTNU, Magne Brække Rabben historiker NTNU, Ellen Grav Ellingsen, Vitenskapsmuseet/UHS, Mona Ødegården, Ivar Skjåk Nordrum og Janne Hjelde Wold fra Medisinsk museum (vedlegg 2)
- Arbeid med sortering og senere klargjøring med pakking ble foretatt vår og høst 2019. Flytting til Øya og transport for kasting var planlagt tidlig vår 2020, etter at alt arbeid og planlagte befaringer var gjennomført. På grunn av koronapandemien ble dette utsatt til høsten 2020.

- Befaring 18.09.2019 med Sverresborg Folkemuseum, på Brøset.
- Befaring 18.09.2019 med Øyvind Thomassen, historiker NTNU og Håvard Sørлие, seksjonssjef på Regional sikkerhetsavdeling på Brøset.
- Møte 08.11.2019 med Konst. divisjonssjef Randolf Terje Vågen, Divisjon Psykisk helsevern og seksjonssjef Håvard Sørлие, Regional sikkerhetsavdeling på Brøset (vedlegg 3).
- Befaring 23.09.2020 med Justismuseet, på Brøset.
- Flytting til Øya, 16.09.2020 og avhending for destruksjon, 01.10.2020. Transport ble utført av Vinjes transport AS.

Vinje transport AS hjalp oss med transport av gjenstander. Foto Mona Ødegården/NTNU

Kort historikk om Brøset

Fra pleiestiftelse for spedalske til psykiatrisk sikkerhetsavdeling

Brøset, tidligere Reitgjerdet, ble tatt i bruk i 1861 som pleiestiftelse for spedalske; ett av tre slike nasjonale pleiestiftelser. Det ble ombygget til psykiatrisk sykehus fra 1919-23, for særlig vanskelige sinnssyke menn; «asyl med fængselsmessig sikkerhet». Sykehuset ble fra 1961 slått sammen med Kriminalasylet, med nasjonalt ansvar for farlige og vanskelig sinnslidende pasienter. Reitgjerdet var på andre måter et vanlig asyl med gårdsbruk, økonomi- og personalbygninger, med beliggenhet i park/skogholt. På 70-tallet (fra 1978) var særlig bruken av tvang på institusjonen kritisert. Reitgjerdet sykehus ble formelt lagt ned i 1987. Virksomheten fortsatte med annen struktur og annen stedsbetegnelse; som regional sikkerhetsavdeling ved Sør-Trøndelag psykiatriske sykehus (Brøset).

De fleste bygningene som var knyttet til gårdsbruket er borte i dag. Et unntak er en forpakterbolig som trolig er oppført sammen med leprainstitusjonen, og noen mindre bygninger. Den gamle direktørvillaen (1920-tallsklassisisme) står også fortsatt. Områdets parkpreg er bevart. Særlig karakteristisk er alléene i den gamle hovedbygningens hovedakse (nord-syd) og tverrakse (øst-vest). Sykeavdelingens bygning 03 fra 1961 er i dag i bruk som pasientbygning, mens den gamle Hovedbygningen 01 i hovedsak rommer kontorer.

Fredningsvedtak

I beskrivelsen fra Riksantikvaren av kulturminnestatusen for **St. Olavs hospital psykisk helsevern avd. Brøset**, står det: «Formålet er å bevare utvalgte bygninger på Brøset som eksempel på et tidlig nasjonalt løft til fordel for de leprasyke og som eksempel på Norges spesialsykehus for en pasientgruppe med særskilte behov.»

Kulturminnet består av tolv bygninger med ulik vernestatus. Hovedbygningen 01, Sykebygningen 03 og Bygg 12 (garasje med verksted, opprinnelig likhus) har alle statusen *Forskriftsfredet*¹. For Hovedbygningen gjelder fredningen fasade og kapell, i Sykebygningen gjelder fredningen deler av interiøret, for Bygg 12 gir særlig fasaden grunnlag for fredning.

Løst inventar inngår ikke i fredningsvedtaket. Det kan likevel være snakk om løst inventar med museumsverdi.

Dokumentasjon av bygninger

Medisinsk museum har vært i kontakt med Fylkeskommunen, som kulturminnemyndighet for bygningsmassen på Brøset med spørsmål om behov for dokumentasjon. Svar fra Fylkeskommunen er at det ved fredningsgjennomgang skal være utført et omfattende arbeid med dokumentasjon og vurderinger. Fylkeskommunen vil følge opp ovenfor Riksantikvaren om dette anses som tilstrekkelig ved avhending til nye eiere.

¹ **Beskrivelse:** Betegnelsen brukes om kulturminner som er fredet ved forskrift, ikke ved enkeltvedtak. Det er byggverk og anlegg i statlig eie (kulturminneloven § 22a) og kulturmiljøer (kulturminneloven § 20) som fredes ved forskrift. Forskriftsfredning innebærer normalt en forenklet prosedyre i forhold til fredning ved enkeltvedtak. **Konsekvenser:** Alle inngrep i forskriftsfredete kulturminner krever dispensasjon fra Riksantikvaren (for byggverk og anlegg i statlig eie) eller regional kulturminneforvaltning (kulturmiljøer). Det er ikke anledning til å dispensere for tiltak som innebærer vesentlige inngrep i kulturminnet. Kilde: kulturminnesok.no

Fylkeskommunen skriver videre at de: «ikke (er) involvert i avhendingsprosessen og har dermed lite kjennskap om hvem de nye eiere for anlegget er. Vi vurderer dog å be de nye tiltakshavere på en befaring og møte for å bli kjent med bygningsmassen og de fredede verdier ved bygningene for så å vurdere tiltakshavers planer. Vi tar kontakt med dere om det skulle vise seg behov for videre dokumentasjon. Om dere har billedmateriale som kan være av interesse for oss, ønsker vi gjerne å motta disse, både historiske og aktuelle bilder.»

Medisinsk museum har fotografert og filmet noe underveis i arbeidet på Brøset. Blant annet er kleslageret dokumentert før vi valgte ut og pakket ned materiale for bevaring. Vi har også varslet Divisjon for psykisk helsevern om at vi ønsker å komme tilbake for å ta flere bilder og film når bygninger er tømte (dels eller helt). Vi ønsker da å få dokumentert blant annet dekorerte dører på loftet.

*Det er dører som denne, med malt dekor, vi særlig ønsker å få dokumentert ytterligere. Dørene kan være malt av pasienter. Døra som er avbildet her har vi tatt med oss for at den skal bli del av museets samling. Vi frykter at dørene vil gå tapt. Men vil selvfølgelig vurdere å returnere den på forespørsel fra ny eier.
Foto: Mona Ødegården/NTNU.*

Gjenstander på Brøset

Fra Rotvoll

850 gjenstander fra ulike psykiatrinstitusjoner er registrert i perioden 1994-96 av Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag (Gjenstander er merket NPM #####). Dette er samlingen fra det tidligere Psykiatridhistoriske museet på Rotvoll.

Vi har registreringskortene samlet i fem permer. Gjenstandene i museet kom fra flere psykiatrinstitusjoner i Midt-Norge; Rotvoll, Reitgjerdet/Brøset, Ringvål og Østmarka. Deler av samlingen var utstilt i det tidligere Psykiatridhistoriske museet.

Museet ble avviklet i 2015 og Medisinsk museum overtok ansvaret for gjenstandssamlingen. Gjenstander ble pakket og flyttet til loftet på Brøset.

Det er langt flere gjenstander som er flyttet til Brøset fra Rotvoll enn de 850 som er registrert. I tillegg er en del møbler og større gjenstander fra verksteder og oppholdsrom, servicer og kjøkkenutstyr, klær (trøyer, votter etc. ubrukt i esker), stoffruller, garn, flagg, reimutstyr, bilder m.m.

I tillegg finnes det en del arkivmateriale (arkitekttegninger, noe pasientopplysninger) og bøker. Alt dette er pakket og overlatt til historiker Øyvind Thomassen.

Fra Brøset

Andre gjenstander som befinner/befant seg på Brøset, er for eksempel gjenstander i det som omtales som kleslageret, gjenstander med logo (Reitgjerdet) i kjelleren, samt noe løsøre? (safe i 1. etg., benk, stoler). Dessuten interiørdetaljer som dekorerte dører i loftsetasjen.

I perioden 2002-2009 ble det samlet gjenstander med museal verdi fra ulike avdelinger på St. Olavs hospital. Loftet på Brøset ble brukt som lager i påvente av museums magasin på Øya. Disse gjenstandene ble sortert i 2013/14 og alt som skulle inn i samlingen til Medisinsk museum ble hentet ned til Øya. Da vi startet vårt arbeid på Brøset nå sto det fortsatt igjen gjenstander som skulle vært kastet. Dette er nå avhendet for destruksjon.

Rekonstruert sengerom fra utstillingen på tidligere Psykiatrihistorisk museum på Rotvoll. Sengene ble flyttet til Brøset. Begge sengene er nå del av Medisinsk museums samling. Foto: Fredrik Haugdal/NTNU

Vurdering for aksesjon/avhending/kast/destruksjon

Sortering i tre kategorier

Ved oppstart av arbeidet ble det foretatt en grovsortering av gjenstander. Dette dreide seg i hovedsak om gjenstander fra Rotvoll. De ble sortert i tre kategorier:

Kategori 1. Gjenstander som skal inn i gjenstandssamlingen til Medisinsk museum. I museets samlingsstrategi er ett av kriteriene for aksesjon vurdering av om «gjenstanden kan fortelle en viktig historie om forskning eller pasientbehandling...», eventuelt at gjenstanden utpeker seg som vakker/spesiell eller vil være viktig for å illustrere noe i en utstilling. Kriteriene angir en pekepinn for utvelgelse selv om det gis rom for skjønn.

Kategori 2. Gjenstander fra Rotvoll, både registrerte og uregistrerte (i tidligere omtalte samling, NPM #####). Dette er gjenstander som er duplikater, ikke av museal interesse (for vår del), utenfor vår kapasitet å ta vare på. Vi har her spurt andre museer om avhending og om råd for videre behandling.

Kategori 3. Gjenstander som er vurdert som ikke bevaringsverdige. Her har utvelgelsen blitt gjort ut fra kriterier om blant annet at det finnes veldig mange duplikater, gjenstander som er ødelagte, gjenstander som er av nyere dato og ikke har vært del av behandling.

Problemstillinger kategori 2.

Vi har i vår gjennomgang av gjenstander valgt å ta vare på det som er av medisinhistorisk verdi. Fra psykiatrinstitusjonene er det imidlertid flere gjenstander som er blitt benyttet i behandling som ikke automatisk faller inn i kategorien medisinhistorie.

Det er blant annet vevstol og flere store symaskiner som er av en slik art. Vi mangler areal for å kunne ta vare på disse gjenstandene.

Det er også en del møbler hvor noe trolig er fra den tidligste fasen av Rotvoll asyl, slutten av 1800-tallet. Dette er gjenstander med kulturhistorisk verdi; men som ikke vi definerer å være av museal interesse for vår del. Det er også her gjort vurdering av ressurser/areal.

Vi har vurdert at blant annet vev, symaskiner og møbler kan tilbys andre museer/samlinger. Vi har tenkt som så at om vi i en fremtidig utstilling skulle trenge denne typen gjenstander så vil vi kunne ta kontakt med museer/samlinger som har tilsvarende.

Om det ikke er andre museer eller samlinger som ønsker eller har kapasitet til å ta inn gjenstandene så har vi diskutert om dette da kunne gis bort til institusjoner eller private.

Dette bringer i så fall opp noen problemstillinger:

1. Vi splitter en tidligere registrert samling fra det tidligere Psykiatrihistoriske museet på Rotvoll. Vi har allerede splittet samlingen ved at vi har delt inn i kategori 1, 2 og 3. Det er kun kategori 1 vi ser for oss som aktuell for inntak i vår samling.
2. Skal vi som museer kaste fullt brukbare gjenstander eller kan vi gi bort? Det er en god del av gjenstandene som møbler, tekstiler og klær, garn, kjøkkenutstyr (kjeler o.l.) m.m. som ikke direkte kan knyttes til psykiatriinstitusjonene om de tas ut av konteksten (å være del av samlingen på Brøset-loftet).
3. Noen gjenstander er merket med registreringsnummer (NPM #####), som viser at de inngår i tidligere samling. Er dette problematisk?
4. Deler av gjenstandsmaterialet består blant annet av servise med logo og ulltepper med logo, samt andre ting som på grunn av logo eller annet kan knyttes til en av psykiatriinstitusjonene. Dette er også fullt brukbare ting. Hvilken risiko løper vi om dette havner på private hender? Kan det eventuelt gis til institusjoner?

Medisinsk museum har vært i kontakt med andre museer og institusjoner, samt personer tilknyttet Divisjon for psykisk helse for råd om disse problemstillingene. Øvrige museer er også forespurt med tanke på avhending av gjenstander.

Avhending og råd som gjelder kategori 2.

Sverresborg Trøndelag folkemuseum v/Arnstein Lund og Tore Krogh Albertsen deltok på befaring onsdag 18. september 2019 for å se på gjenstander i kategori 2. På oppfordring fra Lund og Albertsen tok vi kontakt med direktøren ved MiST (Museene i Sør-Trøndelag). Utfra omfang og gjenstandenes art som del av en større samling ble det konkludert fra MiST og Sverresborg (som er del av MiST) at deres kapasitet ikke strekker til for å kunne ta imot deler av gjenstandsmaterialet.

Nasjonalt medisinsk museum (NMM) v/Ellen Lange sa seg villig til å bidra i diskusjon og med råd for videre vurdering. Museet kunne imidlertid ikke på grunn av ressurser/kapasitet ta imot samlingen; hele eller deler. På grunn av koronasituasjonen fikk vi ikke foretatt befaring med deltakere fra NMM, men har mottatt råd via telefon og

epost. Hilde Skogstad, Gjenstandskonservator på Norsk teknisk museum ga verdifulle råd om å støtte seg på Spectrums standarder for samlingsforvaltning² og Kulturrådets retningslinjer når det gjelder vurdering for avhending³.

Historiker Øyvind Thomassen, NTNU, og Seksjonssjef Håvard Sørli, Regional sikkerhetsavdeling på Brøset, deltok på befaring på loftet 18.09.2019 for vurdering av gjenstander i kategori 2.

Vi hadde senere, 08.11.2019, møte med Håvard Sørli og Konst. divisjonssjef Randolf Terje Vågen, Divisjon Psykisk helsevern; hvor vi diskuterte avhending av steds- og/eller funksjonsspesifikke gjenstander, gjenstander med logo samt noen øvrige gjenstander (møbler, bruksting etc.).

Det ble i møtet konkludert at:

- gjenstander som er steds- og/eller funksjonsspesifikke skal kastes og destrueres, med unntak av om det hos dagens institusjoner er interesse for å ta i bruk for eksempel kaffeservise.
- gjenstander av generell art; som møbler og utstyr kan gis bort. Når Medisinsk museum er ferdig med sitt arbeid vil Divisjon Psykisk helsevern selv ta hånd om disse gjenstandene for organisering av å gi bort eller kaste.

Justismuseet v/Hilde Haaverstad Olsø (samlingsforvalter/konservator) og Eva Furseth deltok på befaring på loftet onsdag 23. september 2020. Justismuseet var på utkikk etter gjenstander for å supplere sin egen samling. En del gjenstander ble avhendet til Justismuseet, samt at Medisinsk museum allerede låner ut gjenstander til utstillingen «Galskapens fengsel».

² Spectrum 4.0 er en «standard for samlingsforvaltning» utarbeidet av The UK Museum Collections Management Standard. Norsk utgave er oversatt og tilpasset av Kulturrådet (2015).

³ «Retningslinjer for avhending», publisert av Kulturrådet, 2015.

Her er deler av gjenstander i kategori 2. Møbler og en del bruksting. Medisinsk museum har tatt med utvalg av gjenstandene fra kategori 2 for aksesjon til museets samling. Foto: Mona Ødegården/NTNU.

Konklusjoner

Våre konklusjoner for behandling av gjenstandsmaterialet på Brøset baserer seg som nevnt på råd fra andre museer og fagfolk fra Divisjon Psykisk helsevern. Vi har også støttet oss på Spectrums standarder for samlingsforvaltning og Kulturrådets retningslinjer for avhending, bl.a., i kombinasjon med et visst skjønn basert på praktiske forutsetninger.

1. Vi har valgt å foreta en splitting av samlingen fra Psykiatrihistorisk museum på Rotvoll, ved å avhende og kaste. Grunnlaget for dette er at samlingen består av mange duplikater og en vurdering av ressurser/areal. Det at det er duplikater er ikke et argument for å kaste eller avhende i seg selv, men er sett i sammenheng med Medisinsk museums eksisterende samling. Avhendede gjenstander som enten har Justismuseet som ny eier eller er overlatt til Divisjon Psykisk helsevern å håndtere, har vi vurdert enten å være av mindre museal interesse for oss eller også å kreve for mye ressurser/areal. Der det har vært mulig har vi tatt vare på eksemplarer til Medisinsk museum.
2. Når det gjelder problemstilling punkt 2 om å kunne gi bort, så åpner Spectrum og Kulturrådet for avhending ved donasjon. Målet er at gjenstandene da kan komme til sin rett hos noen som har mer nytte av dem, men at de fortsatt kan være til glede for et publikum. Andre museer eller kulturarvsinstitusjoner bør derfor være prioriterte. Vi har spurt Sverresborg Folkemuseum, Nasjonalt medisinsk museum og Justismuseet om de ønsker å overta deler av gjenstandsmaterialet. Både

Sverresborg og Nasjonalt medisinsk museum har takket nei. Justismuseet har overtatt en del gjenstander for å supplere sin samling. Avgjørelsen om at noe av gjenværende gjenstandsmaterialet kan gis til private blir ivaretatt av Divisjon Psykisk helsevern.

3. Når det gjelder merking med registreringsnummer så anbefaler Spectrum at merking på gjenstanden ikke fjernes ved overføring til annet museum. Samtidig anbefaler Kulturrådet i sine retningslinjer at merking bør fjernes fra gjenstand dersom den overføres til noen andre enn et museum, eventuelt merkes på en ny måte slik at den kan identifiseres som «ikke-museal». Vi har så langt mulig fjernet merking fra gjenstander som skulle kastes. På gjenstander til avhending til andre museer, eller som Divisjon for psykisk helse tar ansvar for, er merking intakt. Enkelte lapper kan ha kommet bort under arbeidet.
4. Det finnes ikke konkret veiledning for spørsmål knyttet til gjenstander med logo og institusjonstilhørighet i Spectrum eller fra Kulturrådet. Her har vi foretatt en vurdering sammen med Divisjon Psykisk helsevern. Vi konkluderte at alt som er steds- og/eller funksjonsspesifikke skal kastes og destrueres, med unntak av om det hos dagens institusjoner er interesse for å ta i bruk for eksempel kaffeservice.

Gjenstander sortert i kategori 1; til museets samling. Foran: metallseng og reimseng i tre, begge fra Rotvoll.
Foto: Mona Ødegården/NTNU

Avslutning

Gjenstander

Gjenstander som er vurdert for aksesjon til Medisinsk museums samling er fraktet til lager i Medisinsk teknisk forskningssenter på Øya. Arealet vil fungere som mellomlager før gjenstandene blir beskrevet, merket, fotografert og registrert i databasen NTNU Universitetshistoriske samlinger ([UHS](#)), og videre pakket ned og oppbevart i museets magasin i Forsyningssenteret.

Gjenstandene fra psykiatrien er med på å komplettere Medisinsk museums samling. Vi planlegger for tiden ny utstilling i museets utstillingsarealer i Kunnskapssenteret på Øya, som vi håper å kunne åpne våren 2021. Utstillingen vil vise et utvalg av alt det flotte vi har i samlingen, og gjenstander fra psykiatrien vil få plass her.

Det som står igjen av gjenstander på Brøset vil bli håndtert av Divisjon for psykisk helsevern.

Museet har sørget for at gjenstander som ikke er bevaringsverdige er blitt kastet.

Dokumentasjon

Medisinsk museum har vært i kontakt med Trøndelag Fylkeskommune for spørsmål om dokumentasjon/fotografering av bygningsmassen. Fylkeskommunen mener det er gjennomført tilstrekkelig dokumentasjon i forbindelse med fredningsgjennomgangen av byggene. Fylkeskommunen vil følge opp overfor nye eiere og tar kontakt med Medisinsk museum om det skulle bli behov.

Museet har allerede tatt noen bilder på loftet, fra oppstarten og under arbeidet. Vi vil gjerne komme tilbake når arealene er ryddet for å ta bilder av detaljer fra interiøret, spesielt loft, men kapell og kjeller kan også være aktuelt. Dette er også muntlig tatt opp med Tom Nergård, flyttekoordinator for flytting fra Brøset til nytt sikkerhetsbygg på Østmarka.

Vedlegg:

- Vedlegg 1: Ad. Gjenstandssikring Brøset v/Øyvind Thomassen. Befaring 28.09.2018
- Vedlegg 2: Referat fra møte v/Øyvind Thomassen. Statusmøte 30.01.2019
- Vedlegg 3: Referat fra møte 08.11.2019 med Konst. divisjonssjef Randolf Terje Vågen, Divisjon Psykisk helsevern og seksjonssjef Håvard Sørli, Regional sikkerhetsavdeling på Brøset.

Ragnhild Johansen

Kopi: Svein Øverland og Antje Gross-Benberg, Ivar Skjåk Nordrum

Ad. Gjenstandssikring Brøset

Svein Øverland og jeg hadde i dag en befaring på Brøset med representanter for Medisinsk museum (Ivar Skjåk Nordrum), MH-fakultetet og Sykehusbygg (j.fr. epost av 13.09.2018). Befaringen var begrenset til hovedbygningen.

Vi hadde en befaring i alle rommene på loftet og tre rom i kjelleren. Vi gikk ikke i detalj når det gjelder den lagrede gjenstandssamlingen etter Rotvoll sykehus, annet enn at det ble avtalt at Medisinsk museum tar det videre ansvaret for forsvarlig sikring, borttransportering og lagring av disse gjenstandene. Tidsperspektiv for gjennomføring 1-2 år.

Videre gikk vi gjennom rommene på loftet i midtskipet. Her ble bevaringsverdige gjenstander merket. Det var ganske få gjenstander av særlig interesse. Medisinsk museum tar ansvar for sikring, borttransportering og forsvarlig lagring. Gjenstander uten historisk interesse kan disponeres av Brøset, evt. gis bort eller kastes?

Vi inspiserte også «lagerrommet» etter fagforeningen/klubben på Reitgjerdet. Her ligger papirarkivene etter dem. Dette ligger uordnet på gulvet og i hyller. Det anbefales at Brøset tar ansvar for dette, f.eks. 2-3 månedsverk til en student for å ordne arkivet. Thomassen har tidligere fått muntlig aksept av Ulf Steen for å sikre dette materialet. Materialet bør etter ordning, og i samråd med fagforeningen, avleveres til Arbeiderbevegelsens arkiv i Trøndelag.

Fagforenings/klubbens kontor på loftet ble ikke inspisert. Dette bør gjennomgås med en representant for dem.

På loftet i østfløya var det spesielt ett rom med gjenstander av historisk interesse. Dette rommet inneholdt en samling klær, dresser, skjorter, arbeidstøy og sko. Det var også en del garn her som har blitt brukt i arbeidsvirksomheten. Her må det gjøres en sorteringsjobb for å ta vare på et utvalg. Medisinsk museum har ansvaret for dette. Resten avhendes.

I kjelleren ble tre rom inspisert. Ett rom inneholdt spesifikke gjenstander fra driften av sykehuset merket med Reitgjerdet-R. Medisinsk museum har ansvar for å sortere ut gjenstander som skal bevares herfra. Ytterligere to nærliggende driftsrom ble inspisert. Her ble det funnet papirarkiver, kart- og plantegninger av eldre dato samt dokumenter fra driften hovedsakelig fra 1970-tallet som vi kunne se. Papirmaterialet må tas vare på og f.eks. ordnes i sammenheng med at arkivene etter fagforeningen/klubben ordnes.

Avslutningsvis hadde vi en samtale på Svein Øverlands kontor der vi diskuterte:

1. Sikring av fagboksamlingen etter Rotvoll og Reitgjerdet. Denne er unik og av stor forskningsmessig interesse. Den bør søkes beholdt intakt. Brøset tar ansvaret for å sortere ut

litteratur av spesiell interesse og kassere det øvrige. Kasserte bøker bør også dokumenteres. Medisinsk museum vil være behjelpelig med mellomlagring i flytteprosess ved behov.

2. Thomassen har nylig fått uformell henvendelse fra Museene i Sør-Trøndelag (MiST) der det uttrykkes interesse for å innrede et psykiatrihistorisk museum i et lokale liggende ved Døvemuseet på Kalvskinnet. Denne henvendelsen følges opp med tanke på en koordinert sikring av gjenstandene som i dag befinner seg på Brøset med mulig utstillingsproduksjon som resultat.

Det var en del rom i kjelleren som ikke ble inspisert. Disse bør sjekkes ut pga. av mistanke om at de kan inneholde gjenstander av historisk interesse.

Nye sykeavdeling og A-bygg ble ikke inspisert.

Ivar Skjåk Nordrum inviterer til oppfølgingsmøte på nyåret 2019.

Øyvind Thomassen

Referat fra møte med Museumsutvalget, St.Olavs Hospital 30.01 og med avdelingssjef Ragnhild Johansen, RSA Brøset, St.Olavs Hospital, 31.01.2019

Formidlet følgende i dag til Ragnhild Johansen fra møtet jeg og Magne Brekke Rabben hadde med Museumsutvalget i går.

- Museumsutvalget ønsker befaring i «Nye sykeavdeling» og A-bygget i løpet av våren for å identifisere bevaringsverdige løsøre. Dette er greit for Ragnhild. Det settes opp avtale på egnet tidspunkt.
- Museumsutvalget arbeider med passende oppbevaring for gjenstander fra Brøset som skal bevares. Ragnhild ønsker også at kasserte gjenstander fra tidligere museumslagring også flyttes ut fra Brøset.
- Museumsutvalget ønsker å filme alle brøsetbyggene innvendig. Dette gjøres etter avtale med Ragnhild etter at pasientene flytter ut men før byggene tømmes for løsøre. Det kommuniseres videre for å treffe riktig tidspunkt.
- Den eldre boksamlingen fra Rotvoll, Kriminalasylet og Reitgjerdet kan avleveres helt eller delvis til Gunnerusbiblioteket. Brøset ønsker digitalisert versjon av litteratur av spesiell forskningsmessig interesse. Det kan også være ønskelig å ta med noe til nybygg på Østmarka. Prosess videre på om dette.

Øyvind Thomassen

08.11.2019 Referanse

Referat

Til stede: Randolph Terje Vågen, Divisjonssjef divisjon psykisk helsevern
Håvard Sørli, Seksjonssjef på Regional sikkerhetsavdeling på Brøset, Div. psykisk helsevern
Ivar Skjåk Nordrum, Medisinsk museum (leder for Museumsutvalget)
Mona Ødegården, Medisinsk museum
Janne Hjelde Wold, Medisinsk museum

Gjelder: **Oppsummering fra møte vedr. Brøset**

Møtetid: 08.11.2019 Møtested: 30M12

Signatur: MØ

Medisinsk museum v/St. Olavs hospital og Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU, er i gang med å sikre gjenstander av medisinhistorisk verdi fra loftet på Brøset.

Medisinsk museum har foretatt en sortering av gjenstander på loftet, i tre kategorier:

1. gjenstander som skal inn i gjenstandssamlingen til Medisinsk museum.
2. gjenstander som er: duplikater, ikke av museal interesse (for vår del), utenfor vår kapasitet å ta vare på.
3. øvrige gjenstander er vurdert til kasting/destruksjon.

Gjenstander i kategori 2. (og dels 3.) inkluderer blant annet ullpledd, servise og annet med logo; stedsspesifikke gjenstander, samt funksjonsspesifikke gjenstander fra psykiatrisk behandling. Medisinsk museum har behov for å hente inn råd for å gjøre vurdering av videre behandling av disse gjenstandene og dette var bakgrunnen for møtet.

Vi konkluderte i møtet at:

- gjenstander som er steds- og/eller funksjonsspesifikke skal kastes og destrueres, med unntak av om det hos dagens institusjoner er interesse for å ta i bruk for eksempel kaffeservise.
- Gjenstander av generell art; som møbler og utstyr kan gis bort. Når Medisinsk museum er ferdig med sitt arbeid vil Divisjon for psykisk helse selv ta hånd om disse gjenstandene for organisering av å gi bort eller kaste.

Postadresse

Postboks 8905
MTFS
7491 Trondheim

Org.nr. 974 767 880

E-post:
dmf-post@medisin.ntnu.no
<http://www.ntnu.no/dmf>

Besøksadresse

Medisinsk teknisk
forskningssenter
Olav Kyrres gt 9

Telefon

+ 47 73 59 88 59

Telefaks

+ 47 73 59 88 65

Tlf: + 47

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

